

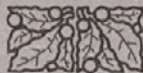
Poprečnina v gotovini plačana.

ŠTEV. 5.

LETNIK XXV.

NARODNI GOSPODAR

GLASILO „ZADRUŽNE ZVEZE“
V LJUBLJANI.

V LJUBLJANI, DNE 15. MAJA 1924.

TISK ZADRUŽNE TISKARNE V LJUBLJANI.

VSEBINA: Dr. Basaj; Par primerov, ki mnogo povedo. — Revizor K. Kristofič; Za tržni idealizem v delu in življenju. — Hranilnice in posojilnice. — Dr. Basaj; Važne naloge živinorejskih zadrug. — Vprašanja in odgovori. — Zadrugištvo. — Gospodarstvo.

Priloga „Narodnega Gospodarja“ št. 5, I. 1924.

Za vsa objavljena vabila, pri katerih ni izrecno drugače določeno, velja določba: Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in pri istem dnevnem redu drugi občni zbor, ki veljavno sklepa ne glede na število navzočih članov.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Loki pri Zidanem mostu, r. z. z n. z., se bo vršil dne 29. maja 1924, ob 3. uri pop. v hranilnični pisarni. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev rač. sklepa za l. 1923. 3. Slučajnosti.

Občni zbor Elektrostrojne zadruge v Podblici, r. z. z o. z., se bo vršil dne 25. maja 1924, ob 3. uri pop. v hiši nač. na Jamniku. 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Potrjenj račun. zaključka za l. 1923. 3. Prememba pravil. 4. Čitanje revizijskega poročila. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice za Planino in Studeno, r. z. z n. z., se bo vršil dne 29. maja 1924, ob 7. zjutraj v Planini v uradnih prostorih. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev rač. zaključka za l. 1923. 3. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 4. Prememba pravil. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Posojilnice in hranilnice v Poljanah nad Škofjo Loko, r. z. z n. z., se bo vršil dne 25. maja 1924, ob pol deveti uri v posojilničnih prostorih. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Potrditev rač. zaključka za l. 1923. 3. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 4. Prememba pravil zadruge. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Kmetijskega društva v Strohinju, r. z. z o. z., se bo vršil dne 25. maja 1924, ob 4. uri pop. v stari šoli v Naklem. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev rač. zaključka za l. 1923. 3. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 4. Sprememba pravil. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Stavbene zadruge Stadion v Ljubljani, r. z. z o. z., se bo vršil dne 26. maja 1924, ob 3. uri pop. v Akademskem domu na Miklošičevi c. v Ljubljani. 1. Poročilo načelstva. 2. Poročilo nadzorstva. 3. Odobritev rač. zaključka za l. 1923. 4. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 5. Slučajnosti.

Občni zbor posojilnice v Puščavi, r. z. z n. z., se bo vršil dne 25. maja 1924, ob 10. uri dop. v prostorih g. Janeza Koresa v Puščavi. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev rač. zaključka za l. 1923. 3. Čitanje revizijskega poročila. 4. Slučajnosti.

Občni zbor Posojilnice in hranilnice v Sv. Križu pri Litiji, r. z. z n. z., se bo vršil dne 29. maja 1924, ob 3. uri popoldne v društveni sobi. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev rač. zaključka za l. 1923. 3. Slučajnosti.

XVI. redni letni občni zbor »Obrtno kreditne zadruge v Ljubljani«, r. z. z n. z., se bo vršil dne 23. maja 1924 ob 7. uri zvečer v uradnem prostoru, Pražakova ul. 3. 1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Odobritev rač. zaključka za l. 1923 in sklepanje o porabi čistega dobička. 4. Volitev načelstva in namestnikov. 5. Volitev nadzorstva in namestnikov. 6. Volitev cenilne komisije. 7. Prememba pravil. 8. Slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Dragi, r. z. z n. z., se bo vršil dne 25. maja 1924, ob 2. uri pop. v posojilničnih prostorih. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev rač. zaključka za l. 1923. 3. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 4. Sprememba pravil. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Posojilnice v Stični, r. z. z n. z., se bo vršil dne 29. maja 1924, ob 3. uri pop. v posojilniški pisarni. 1. Poročilo načelstva. 2. Potrjenj račun. zaključka za l. 1923. 3. Volitev načelstva. 4. Volitev nadzorstva. 5. Likvidacija zadruge. 6. Poročilo o izvršeni reviziji. 7. Slučajnosti. — Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se tri tedne kasneje t. j. 19. junija na istem mestu in pri istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Horjulu, r. z. z n. z., se bo vršil 25. maja 1924 ob 7. uri zjutraj v hranilničnih prostorih. 1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Odobritev rač. zaključka za l. 1923. 4. Volitev načelstva. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Lončarske zadruge v Filovcih, r. z. z o. z., se bo vršil dne 25. maja 1924, ob 2. uri pop. v hiši št. 95. 1. Poročilo načelstva. 2. Odobrenje rač. zaključka za l. 1923. 3. Sprememba pravil. 4. Volitev podpredsednika. 5. Slučajnosti.

II. redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Dobruju, r. z. z n. z., se bo vršil dne 25. maja 1924, zjutraj po sv. maši v stari šoli. 1. Poročilo načelstva. 2. Poročilo nadzorstva. 3. Odobritev rač. zaključka za l. 1923. 4. Slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Boštanju, r. z. z n. z., se bo vršil dne 25. maja 1924, ob pol 8. uri v hranilnici. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev rač. zaključka za l. 1923. 3. Sprememba pravil. 4. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Svetinjah, r. z. z n. z., se bo vršil dne 25. maja 1924, ob 9. uri dop. v posojilniških prostorih. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev rač. zaključka za l. 1923. 3. Čitanje revizijskega poročila. 4. Slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Preserjih, r. z. z n. z., se bo vršil 25. maja 1924, po jutranji maši ob pol 8. uri v župnišču. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev rač. zaključka za l. 1923. 3. Slučajnosti.

Občni zbor Živinorejske zadruge za Sodražico in okolico, r. z. z o. z. v Sodražici, se bo vršil dne 25. maja 1924, ob 15. uri v prostorih Kmetijskega društva v Sodražici. 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva. 3. Čitanje revizijskega poročila. 4. Odobrenje rač. zaključka za l. 1923. 5. Nadomestne volitve načelstva. 6. Slučajnosti.

Občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice v Framu, r. z. z n. z., se bo vršil dne 29. maja 1924, po rani službi božji v prostorih posojilnice. 1. Čitanje revizijskega poročila. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Odobritev rač. zaključka za l. 1923. 4. Sprememba pravil. 5. Izključitev enega člana načelstva in nadomestna volitev načelstva. 6. Slučajnosti.

NARODNI GOSPODAR

GLASILO „ZADRUŽNE ZVEZE“ V LJUBLJANI.

Člani „Zadružne zveze“ dobivajo list brezplačno. Cena listu za nečlane po 25.— Din. na leto, za pol leta 12.50 Din.
Cena inseratov po dogovoru. — Izhaja 15. dne vsakega meseca. — Rok pisi se ne vračajo.

Dr. Basaj:

Par primerov, ki mnogo povedo.

Zadruhar z dežele mi piše o prepirih, ki so nastali pri zadrugi vsled tega, ker načelstvo sprejema nove člane. Pa se stari zadrugarji pritožujejo proti temu: »Mi smo zidali in trpeli. Rešili smo zadrugo iz nevarnosti in prepada, zdaj pa sprejema načelstvo naprej in naprej nove člane tako, da imajo že večino. In bodo po krivici uživali sadove našega truda in bodo gospodarili nad premoženjem, ki je pravzaprav samo naše.« —

Isti zadrugar pa se popolnoma odkrito postavi na stran starih članov in mi v pismu piše to-le: »Naši stari člani, ki so zadrugo zidali in plačali, se čutijo prikrajšane, če uživajo novi člani, ki so v težkih časih od daleč gledali njih delo ali se celo norčevali iz njih, sedaj iste koristi v polni moči stoječe in cvetoče zadruge. Kmet ni komunist, Drži se krčevito svoje lastnine in s tem dejstvom moramo v kmetiskem združništvu računati. Bila bi tudi najboljša vspodbuda k združnemu delu, če bi vsak imel koristi v tistem razmerju, kakor sodeluje. To bi bilo tudi najbolj pravično.«

Bit sem pri neki drugi zadrugi, ki obstoji že 25 let. Pa so lani na občnem zboru sklenili, da se morajo pravice starih članov varovati. Radi tega nimajo po sklepu občnega zbora novo sprejeti člani nobene pravice do premoženja, ki si ga je zadruga pridobila pred njihovim vstopom. — Dasi je ta sklep očividno protizakonit, ker bi ustvaril dve vr-

stj zadržnikov v isti zadrugi: polno upravičene stare člane in nove člane z omejenimi pravicami, vendar je značilen za mišljenje ljudi, ki so že 25 let v združništvu, pa so v tem času dobili še tako malo združnega duha.

Še hujše! Zgodilo se je pred dvema leti par zelo žalostnih slučajev na Gorenjskem. Malo število članov je znalo dobiti bogato zadrugo popolnoma v svoje roke, izriniti druge člane in se potem polastiti združnega premoženja, da si je na ta način 8 članov veliko premoženje zadruge razdelilo.

Zakaj navajam te stvari? Zato, ker jasno govore, pravilneje povedano, jasno kriče o pomanjkanju združnega duha, o popolni odsotnosti združnega smisla. Združni duh je duh skupnosti, duh ljubezni do bližnjega. Zgoraj navedeni slučajji pa so drastični primeri za duha sebičnosti in materialističnega individualizma. Pa ti ljudje so celó prepričani, da so dobri zadrugarji. Jaz bi take zadrugarje s takim mišljenjem samo vprašal: Ali hočete izganjati hudiča z belcebubom? Namesto sebičnosti posameznika postavljate skupno še hujšo sebičnost privilegirane kroga in jo še odevate v plašč združništva. Dasi se nazivate združane, je vendar sebičnost pri vas tako močna, da zadrugi ne da živeti, da pustj zadrugo hirati ali da zadrugo celó uniči.

Dobro! Vi ste zadrugi pomagali na noge, vi ste žrtvovali in delali, ko so drugi ob strani stali in se mogoče smejali, vi ste nosili odgovornost in riziko, ko so drugi brez odgovornosti in brez rizika čakali, ali se vam bo posrečilo ali ne. Vse to se vam mora priznati in vpisati v dobro, ako ste to delali res v pravem združnem duhu z namenom, da nekaj napravite za skupnost. Če pa ste vi pri tem imeli le namen pomagati sebi, če ste preje ali pa vsaj sedaj prišli do zaključka, da si premoženje zadruga razdelite ali če že ne razdelite, vsaj druge izključite, ali ne pokažete s tem, da smatrate zadrugo za vaše, drugim zaprto premoženje in da tedaj niste postopali nesebično, niste delali za skupnost, ampak samo za se. Pri delu za zadrugo torej niste nič dobrega storili, ker ste vse delali le radi dobička, ravno tako kakor dela vsak sebičnež, ki gre brezobzirno za svojim dobičkom izključujoč druge ali celô preko drugih.

Ako si je zadruga tako opomogla, da lahko celi fari, celi občini koristi, ali sedaj niste zadovoljni, da se vsem dobro godi? Vi zadrugarji torej niste pripravljeni ničesar storiti za občo korist! Ali privoščite le sebi in poleg sebe še trem, petim, sedmim drugim, ki jih slučajno ne morete izrinuti?

Če bi bilo to, kar sem zgoraj navedel, splošen pojav v združništvu, potem bi bilo žalostno, obupno. Potem bi morali res priznati, da splošno velja to, kar nekateri tako radi predbacivajo delovnim slojem, da namreč veliko stvari iz same nevoščljivosti opustimo, jih zavržemo, ker ne privoščimo, da bi njih dobrote uživali tudi drugi. Nekje na Došenjskem mi je izjavil bistroumen zadrugar: Če bi kmečka nevoščljivost gorela, nam tudi v najhujši zimi ni treba ne drya, ne pre-moga.

Da se dogajajo taki slučajji, kakor sem jih zgoraj navedel, temu je vzrok pomanjkanje združne vzgoje, pomanjkanje združnega duha in nerazumevanje bistva zadruga.

Zadruga je združitev malih ljudi v svrhu skupnega poslovanja za vse, ki so pripravljene skupno poslovati. Ali skupno kupujemo gospodarske potrebščine, ali skupno prodajamo (vnovčujemo) pridelke in izdelke, ali skupno pridelujemo ali predelujemo pridelke, to na stvari nič ne menja. Glavno je, da je skupno poslovanje in skupen cilj, da se celoti (stanu, skupini, vaščanom, farmanom, občanom itd.) dobro godi. Ako pa vstopamo v zadrugo samo s tem namenom in s to mislijo, izbiti za se kar največjo korist, potem zadruga ne bo mogla dolgo uspevati. Vseeno je, kedaj kdo pride, glavno je, da je pomoči potreben in da je pripravljen delovati v skupnosti in za skupnost. Ali ne poznate gospodarja iz evangeljske prilike, ki je dal vsem po denarju, tudi onim, ki prišli šele ob dvanajsti uri?

Protj napačnemu pojmovanju zadruga bi opozoril zlasti na dvoje. Prvič je že po zakonu o zadrugah zadruga namenjena **neomejenemu številu članov**. Člani lahko vsak čas pristopajo in lahko zopet izstopajo. V tem se zadruga bistveno razločuje od trgovskih družb, ki so vezane na gotov kapital ali gotove osebe. Radi tega je protizakonito, kakor hitro načelstvo zadruga zapre in iz svoje sebičnosti oziroma sebičnosti starih članov ne sprejema več novih članov, češ da združno premoženje pripada samo onim, ki so zadrugo ustanovili, ki so prvi pristopili. Drugič lahko rečemo v gotovem oziru, **da je zadruga večna v tem smislu**, da naj obstoji in deluje, dokler obstoji potreba skupnega poslovanja. Ker pa skupno poslovanje nudi trajno večje ugodnosti, potem je potreba po skupnem poslovanju zadruga nekaj trajnega brez ozira na to, da stari člani izumirajo ali izstopajo in da novi pristopajo. Zadruga je torej trajna v toliko, v kolikor zahteva predmet zadruga za dosego večjih uspehov trajnega skupnega poslovanja.

Stari člani radi ugovarjajo, češ tisti, ki smo začeli, smo veliko riskirali. Zakaj pa

niso vsi takoj v začetku pristopili; kakor smo storili mi. Saj bi jih bili prav radi sprejeli v svoj krog, pa so oni raje od strani gledali in se nam smejali. Ker smo mi nosili riziko, imamo tudi edino mi pravico do dobička, do premoženja zadruga. — Iz teh ugovorov se vidi, da še nismo v stanu gledati na zadrugo drugače kot na svoj grunt ali na svoje podjetje. Če bi bili ročdalski pionirji na svojo prvo zadrugico tako gledali, če bi bili oni tako mislili, bi nikoli ne bili ustvarili tega, kar danes predstavlja angleško delavsko konsumerstvo; gospodarsko državo v državi. Ako smo s pogumom in vztrajnostjo, pa mogoče z žrtvami ustanovili zadrugo, smo s tem storili nekaj dobrega. Dajmo to dobro ohraniti, ne pa je uničiti s tem, da zadrugo naenkrat zapremo, da jo smatramo za privatno premoženje starih članov, da jo odtegnemo njenemu cilju: splošni koristi. Ako smo si mi z zadrugo pomagali, ako je nam zadruga gospodarsko koristila (in v tem ja obstoja glavna

korist zadruga, ne pa v tem, da si nabira premoženje), potem dajmo privoščiti, da bo zadruga pomagala tudi drugim. Ako izključujete iz kroga zadruga druge, vi takorekoč lastno dete ubijate oziroma mu ne daste možnosti, da bi se razvijalo, raslo in širilo.

Opozoril sem na ta pojav, ki ga moramo smatrati v prvi vrsti za plevel na njivi zadružništva, povzročen od neurejenih razmer v času vojne in od strašnega materijalizma in dobičkaželjnosti po vojni. Delajmo vsi zadrugarji na to, da se širi med ljudstvom pravi zadružni duh, ki je duh skupnosti, duh požrtvovalnosti in ljubezni, ki ima pred očmi splošno dobrobit, ne pa korist posameznika.

Zavedajte se tisti, ki vam je Bog dal več talentov, da jih upravljate v splošno korist, ne pa da jih zakopljete, računajoč samo na svoj žep. Čim bolj je kdo sposoben, agilen, tem večje dolžnosti ima do družbe. Izvršuje te dolžnosti s tem, da s svojimi talenti koristi skupnosti v zadrugi.

Revizor K. Krištofič:

Zadružni idealizem v delu in življenju.

V trdem boju za osvoboditev gospodarsko odvisnih slojev in v težki borbi za vsakdanji kruh prevladuje na splošno mnenje, da je edini in glavni namen zadružništva zboljševanje gospodarstva. Iz tega vidika se razmotriva večinoma tudi vse delovanje posameznih zadružnih organizacij.

Tako naziranje nikakor ni pravilno. V izreku sv. pisma: »Ljubi svojega bližnjega ...« črpa zadružništvo vso svojo moč in neodoljivo silo. Baš v tem geslu se izražajo in udeležujejo vse prednosti zadružništva. S tem geslom najde zadružništvo moč za dosego vzvišenih namenov, katerih prvi in glavni je dobra vzgoja naroda. Kakor je začetek in konec vsega stvarstva pri Bogu, tako je mogoč razvoj in tudi obstoj zadružništva v pravem pomenu

besede edinole na temelju ljubezni do bližnjega. Zato pa je tudi vsaka zadružna organizacija, ki ne temelji na že omenjenem izreku, zapisana smrti. Brez krščanstva ni zadružništva!

»Tako se dá lepo govoriti, a dela se pa drugače«, bo ugavarjal eden ali drugi. Res je! Nepobitna resnica pa je tudi, da je uspeh ali neuspeh vsacega dela v veliki meri odvisen od dobre volje. Vsak posameznik ve iz lastne izkušnje, kako dobro, s kako lahkoto in v razmeroma kratkem času je dovršil kako, samoposebi težko delo, če je imel pri tem dobro voljo; kako težko, počasi in slabo pa je izpolnil neljubo in vsiljeno mu nalogo. Da, dobra volja čudeže dela!

Kako pa naj vodimo in vršimo zadružno delo, da se bo poslovanje posameznih zadrug

več ali manj približevalo idealom združništva?

Predno na to odgovorimo, si predočimo nekaj glavnih nedostatkov v poslovanju posameznih zadrug.

Kot prvi nedostatek moramo omenjati premalo združno zavest. Vkljub temu, da je naše združništvo že preživelo eno generacijo in da je s svojimi uspehi že neštetokrat dokazalo, kolikega pomena ter vitalnih koristi je nudilo slovenskemu ljudstvu, poznamo danes malo zadrug, kjer bi bili člani prepričani o koristi skupnega delovanja in bi se z vso vnemo oklepali svojega gospodarskega središča. Pri večini zadrug so občni zbori razmeroma le slabo obiskani. V tem pogledu grozi mnogim našim zadrugam nevarnost, da postanejo občni zbori le še formalnost, kakor je to po večini pri kapitalističnih podjetjih.

Vodstvo posameznih zadrug mnogokrat ni v rokah celokupnega načelstva, temveč je obstoj in uspeh zadruge več ali manj odvisen od ene osebe, katera le prekmalu spozna odvisnost zadruge in svojo moč. In ako ta oseba ni posebno trdna v svoji združni zavesti, bo prav kmalu zadrugo tako vodila, da bo le njej ali še par drugim služila.

Vodstvo vsake zadruge se mora zavdati, da je dolžnost zadruge poleg uprave tekočih poslovnih zadev, delovati tudi za širjenje in poglobitev združne zavesti. Kadar koli in kjerkoli je mogoče, naj vodstvo zadruge skuša priti v stik s člani (predavanja, gospodarski razgovori etc.). V mlačnosti posameznih članov napram zadrugi naj bi načelstvo nove člane vselej primerno poučilo o ustroju in namenu zadruge, jih opozorilo na dolžnosti in pravice do zadruge ter jim — kakor je to itak predpisano — izročilo po en izvod združnih pravil. Nadalje naj bi vsaka zadruška oskrbovala svojim članom primerno gospodarsko čtivo. V tem pogledu bi zlasti posojilnice lahko veliko storile, ako bi v svojih lokalnih ustanovile nekake združno-gos-

podarske čitalnice. Vsaj naš list naj bi bil v predsobi (čakalnici) strankam vedno na razpolago.

Da bodo občni zbori za zadruge v resnici to, kar morajo biti: zbor vseh članov in polaganje računov, naj se občni zbori objavljajo tako, da bo pretežna večina članov o tem v resnici tudi obveščena. Če ne gre drugače, naj se vsi člani osebno vabijo, da se v čim večjem številu udeležijo združnega zborovanja.

Bistvo združnih organizacij je popolna enakopravnost med člani. Noben član v zadruzi nima predpravice pred drugimi. Tu naj odločuje skupno poslovanje članov, ne pa njihov denar. S stališča enakopravnosti je določba, da imajo člani pri nekaterih zadrugah na občnem zboru po toliko glasov, kolikor so vplačali ozir. priglasili deležev, povsem nepravilna. S podobnimi določbami v svojih pravilih se take zadruge ne le odtujajo idejam združništva in približujejo dobičkarskim združbam kapitalizma in ustvarjajo razpoloženje za nadvladje in nasilje. Navedene slabe strani zadrug ubijajo čut do skupnosti, vstvarjajo pa mesto ljubezni do bližnjega sovrastvo, zavist in pohlep po dobičku. Za dokaz le en primer:

Pri delniški družbi, ki ima predvsem namen delati dobiček, se običajno že ob ustanovitvi iste vrine kak mogotec, ki pokupi 51 % vseh delnic (osnovnega kapitala) in si tako zagotovi popoln vpliv na podjetje, ostane pa prepusti manj premožnim kupcem. Četudi morda skupni kapital vseh ostalih družabnikov ni dosti nižji od zneska, ki ga je založil v podjetje en sam mogotec, vendar vsi ostali skupaj nimajo nikakega vpliva na podjetje, pač pa odločuje o usodi podjetja oni, ki ima v rokah 51 % delnic. V resnici velja danes to načelo pri vseh delniških družbah, zlasti pri bankah.

Pri zadrugah so deleži običajno nepri- merno veliko nižji od delnic raznih družb. Ako določajo pravila zadruge, da ima vsak

član na občnem zboru toliko glasov, kolikor ima deležev, je mogoče priti posameznikom do absolutne oblasti v zadrugi in to — brez posebnih žrtev. — Sicer je nadvladje že samoposebji krivično, toda to samo bi ne pomenilo še nikake nesreče, ako bi ne bilo poleg tudi izrabljanja. Skušnja pa uči, da se je razpasla korupcija in z njo sorodne razne »dobrote« vedno in vselej le tam, kjer je bila premoč.

Do'očevanje glasov po številu deležev je torej pri združništvu faktično nedopustno, zlasti pri zadrugah, ki slone na neomejeni zavezi. Kajti pri zadrugi z neomejeno zavezo nosijo vsi člani brez razlike enako odgovornost: vsak jamči za zadrugo z vsem svojim imetjem. Pravice pa naj bi bile porazdeljene neenakomerno?! Ako se že pri kapitalističnih družbah povdarja, da pristojajo onim, ki so investirali v podjetje pretežno večino osnovne glavnice, tudi več pravic, (toda ne vseh, kakor se večinoma v resnici dogaja), pri zadrugah o takih in podobnih argumentacijah ne more biti govora.

To velja tudi za zadruge z omejeno zavezo. Zadruga temelji na skupnem poslovanju vseh članov. Ta skupnost pa — kakor že omenjeno — ne stremi edinole za materijelnim dobičkom, temveč je namen zadruge zboljševati gospodarstvo v vsakem oziru. Ker pa nudi zadruga v svojem delovanju članom poleg drugih tudi materijelne koristi, je edino pravilno, da oni člani, ki uživajo od zadruge več dobička, vplačajo tudi po več deležev, ne da bi za to dobili na zadrugo izključen vpliv.

V smislu prednavedenega nam je torej skrbeti za to, da bo odločevala na občnih zborih naših zadrug po enakopravnosti zadrugna zavest članov, ne pa njihov denar.

Narava ni podarila človeku zastoj ničesar, temveč je treba za vsako pridobitev doprinesati žrtve. Temelj vsemu življenju pa je delo. Toda delo mora biti z ozirom na to, da je človek na zemlji socialno bitje, vreden tako, da doprinesa koristi tudi splošnosti. Za tako delo pa je v današnjih razmerah zmožno in poklicano najbolj združništvo, ki zbira vse one, ki so dobre volje.

Hranilnice in posojilnice.

(Predgovor za prvo izdajo knjige z enakim naslovom)
F. W. Raiffeisen.

Obubožanje kmečkega prebivalstva se v mnogih pokrajinah vidno širi in zahteva nujne odpomoči. Izkušnja uči, da je za to potrebno dvoje: denar in pa znanje, denar čim koristneje uporabiti. Potrebno znanje pridobimo s primernim poukom; potrebni denar si moremo preskrbeti samo potom zadrug.

Zadruge, ki jih tu predlagamo, temeljijo na brezpogojni samopomoči. Le samopomoč razvije sile ljudstva in sile zemlje ter jih zna najbolje uporabiti in izkoristiti.

Zadruge preskrbujejo sredstva, potrebna za uvedbo industrijskih panog, katere zlasti v zimskih mesecih, pa tudi mnogokrat v boljšem letnem času nudijo nezaposlenim silam in

sposobnostim prebivalcev najbolj primerno zaposlenje. Po ustanovitvi zadrug te sile v mnogih krajih z boljšo izrabo zemlje še dajejo prebitek. — Primeroma visoke cene vina in hmelja, ki se bodo predvidevno tudi v bodoče držale na zadovoljivi višini vsled rastoče uporabe navedenih pridelkov in vsled njih lahkega in cenenegega transporta, bodo v vedno večji meri omogočile napravo in izboljšavanje vinogradov in hmeljskih nasadov. Slednji bodo pač v večini pokrajin, zlasti pa v višje ležečih pokrajinah uspevali. Dalje se bodo izvedle meljoracije z napravo pašnikov, sadonosnikov, travnikov, z drenažo, z izboljšanjem pustinje itd. Kakor kaže sledeči spis, morejo tudi najbednejši prebivalci in celo v najrevnejših pokrajinah izvršiti te meljoracije brez nevarnosti za vlagatelje in za zadruge tako, da niti njim samim ni treba pri-

spevati nobenih zneskov. Vračanje posojil pa lahko izvršujejo polagoma. Pri napravah kot so vinogradi, hmeljski nasadi in slično, ki šele čez več let dajo donos, lahko brez pomisleka določimo prvi odplačilni rok na ono leto, ko bodo predvidevno dali prvi znatni pridelek. Zadrugarji lahko torej vračajo posojila, ako ne vpoštevamo obresti, popolnoma brez lastnih prispevkov iz donosov naprav samih. Isto velja tudi glede nabave živine s pomočjo posojila.

Hranilnice in posojilnice pa olajšajo tudi ustanavljanje zadrug za nabavo sirovin in konsumnih društev po deželi, o katerih bodo natančnejša pojasnila še sledila.

Hranilnice in posojilnice pa so zelo prikladne ne le za kmečke razmere, ampak tudi za mesta. Tu omogočajo hranilnice in posojilnice, podobno kot na deželi, nakup nepremičnega premoženja, glavno stanovanj, zlasti ako se stanovanja, kakor je v mestih običajno, zidajo spojeno skupaj, torej znatno ceneje. Omogočajo pa tudi temeljito pomoč obrtništvu z večjimi posojili, ki jih obrtniki lahko polagoma odplačujejo. Na tak način lahko odplačujejo posojila tudi tovarniški delavci z ozirom na svoj redni, včasih precej izdatni zaslužek. V obljudenem okraju Heddendorf, ki je ozko spojen z obrtnim mestom Neuwied in ki šteje mnogo tovarniških delavcev, se je to dejansko izkazalo. Hišo, zemljišče sploh objekt, ki so ga tako pridobili in vzljubili, neradi zopet izgubijo. Da ga pa

oliranijo, morajo sprejeto posojilo redno in točno vračevati. To jih bolj vspodbuja k varčevanju, kakor če bi zbirali prihranke v gotovini, kar pa je — mimogrede omenjeno, — tudi zelo priporočljivo. Izkušnja je pokazala, da so hranilnice in posojilnice za tovarniške delavce prav posebno koristne.

Povsod in celô v največjih mestih moremo posojila po tem združenem sistemu dobro zavarovati in jih vsled tega lahko dovoljevati. Kjer bi pa radi razmer zadržanov to ne bilo mogoče, tam najdemo v pravih potrebne določbe glede posojil na krajši rok. Za večja mesta je priporočljivo, da jih razdelimo v okraje in za te okraje ustanovimo samostojne zadruge, katere pod lastnim jamstvom preskrbijo potrebni denar in ga izposojajo, in ki jih veže k vzajemnosti posebno voljeno ravnateljstvo v svrhu nadaljnega razvoja in v svrhu vzajemne podpore. Potrebno medsebojno poznanje zadržanov, ki se bo v takih okrajih od začetka gotovo pogrešalo, bo že prišlo sčasoma s sestanki in s prometom.

Ako hranilnice in posojilnice pravilno vodimo, so sigurno sredstvo za povzdigo materijelnega blagostanja; služijo pa prav posebno tudi svrhi, da pripravljajo tla za versko-nravno delavnost. — Da damo pobudo za ustanavljanje in nadaljnje izpopolnjevanje te vrste zadrug in da s tem po svojih slabih močeh doprinesemo za povzdigo ljudskega blagostanja, to je namen sledečega spisa.

Dr. Basaj:

Važne naloge živinorejskih zadrug.

(Referat na sestanku gorenjskega pasemskega okrožja v Kranju dne 4. maja 1924).

Vprašanje, ki se je pojavilo l. 1920 glede živinorejskih zadrug, ali naj živinorejske zadruge likvidirajo, češ ker so v novih gospodarskih razmerah postale nepotrebne, je rešeno v teku petih let po prevratu v prilog živinorejskim zadrugam. Pokazalo se je, da

zlasti Slovenija mora sčasoma položiti težišče svojega kmetijskega gospodarstva ravno na živinorejo. Pokazalo se je, da je Slovenija poljedelsko globoko pasivna, ker mora uvažati letno iz južnih delov do 7000 vagonov žita oziroma moke. Jasno je torej, da se mo-

ra ta primanjkljaj kriti s prebitkom drugod in glavni del primanjkljaja mora kriti ravno živinoreja. Z naraščajočo industrializacijo Slovenije pa so tudi potrebe mest in industrijskih krajev glede porabe mleka in mesa vedno večje in že iz teh razlogov pomen živinoreje raste, da ne govorimo poleg tega tudi o veliki važnosti izvoza živine, mesa in mesnih izdelkov ter mleka in mlečnih izdelkov.

Vsled tega si je združništvo po posvetovanjih s strokovnjaki postavilo **rejski cilj**, ki ga kratko izrazimo sledeče: **Izreja živine, ki se odlikuje po čimvečji koristi glede mlečnosti, ki pa tudi glede mesnosti in gospodarske uporabe (vprege) popolnoma odgovarja.** Vprašanje nastane, kako bomo delali, da se temu rejskemu cilju vedno bolj približujemo?

Rejski cilj, ki je postavljen za našega živinorejca, nam bo ostal daleč, mogoče še vedno bolj daleč od nas, ako poleg cilja ne vzamemo v svoj delokrog tudi sredstev. Tudi, ako rejski cilj živinorejcem pojasnimo, je njegova dosega izključena, ako se v to svrhu ne združimo. Poedinec je lahko dober živinorejec, Poedinec lahko dobro oskrbuje in neguje svojo živino. Toda ena lastavica še ne napravi pomladi in posamezni dobri živinorejci bi popolnoma zginili v morju propadajoče živinoreje, ako ne ustvarimo skupnosti, ne ustvarimo močne organizacije živinorejcev, ki bo šla z združenimi močmi in z dobrim vodstvom za postavljenim rejskim ciljem. Za vsako večjo stvar, o kateri hočemo, da postane last ljudstva, da se ljudstvo za njo zavzame in ji dâ meso in kri, je treba ustvariti organizacijo. Zakaj, vsak za se je slab, vsak za se zgubimo pogum, vsakemu za se nam opešajo sile, vsak za se bomo propadali, ne pa napredovali.

Res je sicer, da je živinorejska organizacija zadrug med vojno in po vojni silno nazadovala in da je veliko število zadrug propadlo. Nasproti temu pa je treba ugotoviti, da je vendar vsaj malo število zadrug začelo

lo krepko delati in da so se te zadruge v za-vesti, kako je skupnost potrebna, že med sabo organizirale. V povojnem času so ustvarile dve pasemski okrožji: dolenjsko okrožje za sivo pšenično pasmo in gorenjsko pasemsko okrožje za gorenjsko pingavsko pasmo.

Dasi ne zanikamo, da je tudi delo poedincev pri delovanju za rejski cilj važno in pomembno, hočemo v sledečem glavno povdarjati one naloge, katere morejo živinorejci z uspehom zasledovati le skupno, le v organizaciji.

1. Med temi nalogami moramo kot prvo navajati **izenačeno plemo.** Glavna zahteva rejskega cilja je takó izenačeno plemo, da posamezna žival glede zunanjih znakov, oblike in barve, glede mlečnosti in mesnosti, glede sposobnosti za domačo uporabo in glede utrjenosti odgovarja stavljenemu vzoru in da so te živali po svoji zunanosti in pa po svoji hasnovitosti druga drugi podobne kakor krajcar krajcarju. Priznati moramo, da smo glede izenačenja plemena danes od rejskega cilja še zelo daleč. Tu čaka živinorejske zadruge še mnogo dela, da pridemo do odgovarjajoče pasme čim sličnejše oblike, barve in lastnosti.

Ravno živinorejskim zadrugam pa je mogoče delovati za skupnim ciljem s tem, da imajo ta cilj pred očmi pri izbiri bikov, s tem, da v to svrhu izkoriščajo rodovnik, s tem da se radi prenosa mlečnosti vodijo mlečni zapisniki, s tem, da posredujejo zadruge pri izmenjavi najboljših živali, da ne gredo rejskemu cilju odgovarjajoče plemenske živali po nepotrebnem v mesnico.

2. Druga organizacijska naloga živinorejskih zadrug je **živinorejski pouk.** V tem pogledu je še vse polje neobdelana trdina in v tem pogledu je delo živinorejskih zadrug izredno nujno. Našega živinorejca bomo mogli pripraviti do razumevanja, kako je skupnost pri izreji enotne pasme potrebna, edino z vstrajnim poljudnim poukom. Zato bo treba živinorejskih tečajev, treba predavanj, tre-

ba poljudnih spisov v listih in knjigah. Vsaka živinorejska zadruga bo morala gledati, da če le mogoče redno vsako leto priredi za svoj okoliš vsaj krajši praktično teoretični tečaj. Če pa že tečaja ne more prirediti, mora skrbeti za strokovna predavanja in za liste in knjige, ki pišejo o živinoreji. Pri tečajih bo seveda neobhodna pomoč naših central: Zadrुžne zveze, Kmetijske družbe, Gospodarske zveze in pa pomoč oblasti, zlasti okrajnih ekonomov in živinorejskih instruktorjev.

3. Kot tretjo organizacijsko nalogo omenjamo **propagando**. Ne bomo dosegli cilja, ako ne znamo najti poti, kako med širokim ljudstvom vzbuditi zanimanje in veselje za ta cilj. Temu namenu pa služi propaganda. Najboljše sredstvo, da se vzbudi zanimanje in veselje za napredno živinorejo, je po skušnjah premovanje. Lahko smo opazovali v preteklosti, kako je bilo pri konjereji. S pomočjo premovanj je država s primeroma malenkostnimi sredstvi vzbudila v najširših poljedelskih krogih veselje do umne konjereje. Opazovali smo lahko tudi velike uspehe premovanj goveje živine, ko je začel prirejati premovanja bivši deželni odbor kranjski. To sredstvo morajo danes živinorejske zadruge zgrabit z obema rokama in živinorejska premovanja vpeljati redno vsaj na dve leti. Ne gre se pri tem toliko radi nagrad, ki se pri premovanjih razdelijo. Gre se za to, da živinorejci priženejo skupaj najlepše živali, da pokažejo plod svojega umnega gospodarjenja in da se jim z nagrado javno prizna njihovo koristno delovanje in se jim s tem da še večje veselje. širšemu krogu pa še večje zanimanje za živinorejo.

Poleg premovanj so za propagando velike važnosti tudi razstave. Pretečeno leto je na Hrvaškem priredilo v večjem obsegu živinorejsko razstavo Hrvatsko slavonsko gospodarsko društvo v Zagrebu. Razstava je imela res lepe uspehe. Ali ne bi kazalo tudi pri nas z velesejmi, ki se vršijo vsako leto

v Ljubljani, in na katere pride tisoče in tisoče obiskovalcev tudi z dežele, združiti živinorejsko razstavo? Prepričan sem, da bi to stvar urad velesejma z veseljem sprejel in da bi tudi vlada rade volje tako podjetje podpirala.

5. Organizacijska naloga živinorejskih zadrug so tudi **podpore**. Živinorejske zadruge so prav posebna vrsta zadrug med pridobitnimi zadrugami. Sredstev za svoje poslovanje ne morejo namreč spraviti skupaj le od svojih članov, temveč so navezane v večji ali manjši meri na podpore. Opozarjati moramo, da se je že pri ustanavljanju prvih živinorejskih zadrug povdarjalo, da naj zadruga ravno služi zbiranju podpor za živinorejo. Bivši deželni odbor se je svoje dolžnosti napram živinorejskim zadrugam tudi v polni meri zavedal in so tedaj zadruge skoro vsa sredstva za svoje delo dobivale iz deželnih podpor. Tudi danes je bistvena naloga živinorejskih zadrug v tem, da so zadruge organizacija za nabiranje podpor in za pravilno uporabo podpor. Če bi zadruge nič drugega ne delale, kakor to, da se z njihovim prizadevanjem dobijo sredstva od države, od okrajnih zastopov, od občin, od hranilnic in posojilnic itd., je že s to edino nalogo opravičen njihov obstoj. Pripomniti pa moramo, da so kakor država ravno tako občine pri dovoljevanju podpor za živinorejo naravnost vezane na tako organizacijo kot je živinorejska zadruga, ker so lahko prepričane, da bo podpora, dovoljena živinorejskim zadrugam, najbolj uspešno uporabljena in pri zadrugi izključeno pristrano vpoštevanje interesov posameznikov.

6. Živinorejske zadruge morajo oskrbovati tudi **posredovanje za izmenjavo plemenskih živali**. Dobro vemo, da bo živinorejec z večjimi stroški izrejal plemenskega bika ali telico le tedaj, ako mu bodo večji stroški v višji prodajni ceni povrnjeni. Smisel za potrebo višjih stroškov pri vzreji plemenskih

živali in pa voljo plačati vsled tega znatno višjo ceno nego je mesarska cena za lepo plemensko žival pa imajo gotovo v največji meri zadruga. Zadruga bodo torej v prvi vrsti same nabavljale od živinorejcev plemenske bikce in telice. Zadruga pa bodo tudi v zavesti, kako je važno, da tako vzrejena lepa žival ne pride pod nož, skrbele, da se bodo za preostale plemenske živali našli kupci drugod. Zato je neobhodno, da vzamejo na se posredovanje za nakup in prodajo plemenskih živali. Pogoji tega posredovanja pa je, da ima vsaka zadruga za svoj okoliš dobro evidenco, koliko plemenskih živali imajo živinorejci in v katerih hlevih. Tudi pašemsko okrožje v tem oziru lahko veliko napravi. S tem delovanjem bodo zadruga največ napravile proti škodljivemu mešetarstvu in sejmarstvu, ki sta splošno priznana naši živinoreji v veliko škodo. Žalibog ravno mešetarji velikokrat ženejo najlepše živali pod nož in tako prizadenejo nepopravljivo škodo živinoreji.

7. Kot sedmo nalogo živinorejskih zadrug navajamo **pašništvo**. Žalibog so naši živinorejci pašo preveč opustili. Ne le da so se občinske gmajne, senožeti, ozare, rovti itd. razdelile, ne le da ima gozdni zakon gotove živinoreji naravnost škodljive določbe, ne le da je država naravnost krivično in s silo uničevala pašniške servitute občin in vasi, tudi smisel za pomen pašništva je med našimi živinorejci silno pa-

del. Utrditi je treba med živinorejci zavest, da bomo dobre, zdrave in krepke plemenske živali odgajali le na prostem zraku, na paši in da je trajna hlevska reja kot dosmrtna ječa za plemensko živino in bo taka živina edino za mesarja dobra.

8. Kot zadnjo a zato nič manj važno organizacijsko nalogo omenjamo naposled **zavarovanje živine**, katero je že dolgo kot aktualno vprašanje na dnevnem redu živinorejskih sestankov, katerega pa do danes še nismo izvedli. Vemo, da je to breme, ki ga bodo živinorejci težko in le neradi vzeli na se. Če pa pomislimo, kako je živina pri manj urejeni sanitarni službi na jugu v veliko večji meri izpostavljena boleznim in poginu, potem ne bo manjkalo smisla in dobre volje, da na temelju skupnosti in vzajemnosti nevarnost oslabimo, da udar nesreče razdelimo enakomerno na večje število živinorejcev, na daljši čas in večji okoliš in s tem skoro izločimo njene strašne posledice.

H koncu. Navedli smo čisto kratko glavne naloge, ki jih morejo živinorejci vršiti ne posamič, temveč le v skupnosti, v zadrugi. Čim bolj bo splošno prodrta zavest, da sta **izobrazba in organizacija** tisti velesili, ki nam bosta odprli pot do rejskega cilja, tem bolj bodo napredovale živinorejske zadruga. Vsak umen živinorejec se bo namreč zavedal, da izpolni svojo dolžnost in varuje svojo korist, ako je član živinorejske zadruga.

□ □ □ VPRAŠANJA IN ODGOVORI □ □ □

Vprašanje 21: Ali zadruga (ženske) smejo same priti na občni zbor in tam glasovati? (Ml. z. v I.)

Odgovor: Običajno glede pravic zadržanov pri občnem zboru in tudi glede drugih zadržanih pravic ni razlike med zadržniki in zadržnicami. Opozoriti Vas pa moramo, da so ravno Vaša pravila v § 9 tako sestav-

ljena, da je popolnoma jasno, da morejo pri Vaši zadrugi ženske članice pošiljati na občni zbor le pooblaščenke in se ga torej ne morejo same udeležiti. — Ženske članice morejo torej svoje zadržne pravice na občnem zboru izvrševati le po pooblaščenkih, kar pa seveda ne ovira, da ne bi se občnega zbora udeležile osebno, da slišijo poročila in izve-

do potrebno o stanju in poslovanju zadruga.

Vprašanje 22: Kako morajo biti napravljena pooblastila, da so veljavna? Ali morejo biti tudi litografirana? (Km. nab. prod. z. v I.)

Odgovor: Pooblastila za občni zbor so lahko pisana, tiskana ali na kakršenkoli način razmnožena, le podpis zadruženika ali zadrugnice, ki pooblastilo izdaja, mora biti od dotične osebe lastnoročno pisan. — Glede besedila Vas opozarjamo, da se mora glasiti točno za tisti občni zbor in za tiste pravice, ki naj jih pooblaščenec izvršuje n. pr.: »Podpisani N. N. pooblašчам s tem g. I. J., posestnika v Malivasi št. 5, da me zastopa na občnem zboru Kmetijske nabavne in prodajne zadruga v Dolini, registrovane zadruga z omejeno zavezo dne 25. maja 1924 ob 3. uri popoldan, da v mojem imenu glasuje in voli ter sploh izvršuje vse pravice, ki mi na občnem zboru pristojajo na temelju zadrugnega zakona in zadrughih pravil. — Malavas, dne 20. maja 1924. N. N., l. r.«

Vprašanje 23: Pri naši zadrugi smo radi ureditve imenika zadrughanov večje število članov izključili, ker so že davno izgubili vsak stik z zadrugo. Ali jim moremo deleže izplačati v današnji valuti, čeprav so oni vplačali pred vojno v zlati valuti? (Km. dr. v K.)

Odgovor: Deleži se izplačujejo v isti višini, v kakršni so bili vplačani. Poslabšanje ali izboljšanje valute tu nima nobenega vpliva. Ker so Vaši člani kot delež vplačevali 10 K, jim po preteku zakonitega roka (eno leto potem, ko ste jih pravomočno izključili) izplačate delež 2.50 Din.

Vprašanje 24: Pri naši hranilnici in posojilnici bi radi uvedli tudi »Čebelico« za mladino, zlasti sedaj, ko vsled pomanjkanja denarja postaja varčevanje tako važno in ko imajo otroci priliko tudi nekaj zaslužiti. Občina n. pr. plačuje za hroščce po dinarju za liter, tako da pridni otroci lahko zaslužijo dnevno 5 do 10 Din. Ali imate kake posebne

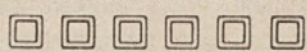
tiskovine za »Čebelice«, ker se nam hranilne knjižice ne zdijo primerne? (H. p. v P.)

Odgovor: Za Čebelico Vam nasvetujemo najbolj pripravne in tudi najbolj priproste tiskovine, ki jih ima v zalogi Društvena nabavna zadruga v Ljubljani (Ljudski dom). Taka »Čebelica« ima najpriprostejše poslovanje v sledečih knjigah: blok za vloge, blok za dvige, blagajniški dnevnik in knjigo vlagateljev. — Zelo praktično in priporočljivo je pri »Čebelici« mesto knjižic za nalaganje denarja imeti bloke. Čebelica naj namreč navaja k varčevanju na ta način, da čebeličar porabi vsako priliko, da od mladine zbira manjše zneske magari, 2, 5 do 10 Din. Ako ima »Čebelica« knjižice, potem je vezana na urad, kjer čaka, kdaj bodo otroci kaj prinesli. To pa predpostavlja, da so k varčevanju že vzgojeni. Način z blokii pa je vsled tega tako praktičen, ker ima čebeličar vedno lahko blok pri sebi in kjer pride skupaj z mladino (v društvu, v orlovskem odseku, pri igri, v marijini družbi itd.) tam lahko zbira in oddaja vlagateljem kot potrdila odrezke iz bloka. Vloge, nabrane tekom dneva oziroma tekom tedna, potem čebeličar zvečer ali pa šele v praznik oziroma nedeljo vpiše v blagajniški dnevnik in v knjigo vlagateljev. — Društvena nabavna zadruga v Ljubljani je tudi izdala malo knjižico »Kako se vodi Čebelica«, katero dobi vsakdo, ki naroči tiskovine za »Čebelico«. — Vodstvo Čebelice po tem načinu je tudi velikega vzgojnega pomena, ker se čebeličar lahko in hitro navadi vsled primeroma zelo enostavnega načina knjigovodstva in se s tem pripravi za vodstvo drugih gospodarskih ustanov, zlasti zadrug.

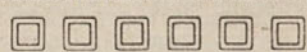
Vprašanje 25: Naša hranilnica in posojilnica je poslovno leto 1923 končala z lepim prebitkom. Ali more občni zbor sklepati, da se gotov del tega prebitka dâ kot podpora za dobrodelne, kulturne in gospodarsko občekoristne organizacije? (H. p. v R.)

Odgovor: Opozarjamo Vas, da ima Vaša posojilnica kakor tudi pretežna večina drugih hranilnic in posojilnic v pravih določbo, da to, kar ostane aktiv po odbitku pasiv, je čistí dobiček dotičnega leta, ki se dene v rezervni zaklad. — Na ta pravila je vezano ne le načelstvo, ampak tudi občni zbor in zato z bilančnim prebitkom ne more proti določbam pravil razpolagati. Ako bi občni zbor o tem sklepal in bi seveda to potem prišlo na zapisnik občnega zbora, katerega prepis se ima tudi predložiti davčnemu oblastvu, bi poslednje upravičeno nastopilo proti zadrugi, da se ne drži pravil in da vsled tega nima pravice do davčnih ugodnosti, zlasti do oprostive od pridobni-

ne. — Ako hočete za kulturne in dobrotelne organizacije ter za skupne gospodarske zadeve (živinorejski zadrugi oziroma odseku, za skupne kmetijske stroje itd.) kaj nakloniti, naj pooblasti obč. zbor načelstvo, da dá iz tekočih sredstev. — Tak izdatek bo v koncu leta v bilancij lahko pod stroški uprave. Gotovo je načelstvo s takim pooblastilom obč. zbora upravičeno iz tekočih sredstev dovoljevati v take svrhe podpore tembolj, ker vrši svoje posle popolnoma brezplačno in ker s takimi podporami pravzaprav deluje popolnoma v soglasju z intencijami rajfajzenovih hranilnic in posojilnic: za moralno in gmotno povzdigo ljudstva.

ZADRUŽNIŠTVO.

Vsem zadrugam. 1. Narodni Gospodar še vedno čaka, kedaj ga bodo zadruge naročile za člane načelstva in nadzorstva.

2. Pooblastila za glavno skupščino Zadrुžne zveze dne 22. maja 1924 naj pošljejo pravočasno Zvezi vse one zadruge, ki ne nameravajo poslati na skupščino svojega zastopnika. Pooblastilo naj bo pravilno podpisano (štamplja in podpisa dveh članov načelstva), pa ne še izpolnjeno, da potem Zadrुžna zveza izpolni pooblastilo na ime onega zastopnika, ki ga bo dobila.

3. Vse one zadruge, ki so na poziv Zadrुžne zveze poslale glede spremembe pravil v smislu čl. 262 fin. zak. zahtevane dokumente, namreč: prepis zapisnika občnega zbora, na katerem so se pravila spremenila in pa sklep sodišča o vpisu teh sprememb v register, je Zadrुžna zveza preskrbela potrdila (dekret) finančnega okrajnega ravnateljstva v Ljubljani, da so oproščene taks in drugih bremen, kakor določa čl. 262 fin. zak. Finančno okrajno ravnateljstvo v Mariboru potrdil še ni izdalo in zahteva za vsako tako potrdilo Din. 20.— takse po tar.

post. 5. Zadrुžna zveza se je radi tega pri-tožila na generalno direkcije posrednih davkov v Belgradu. — Opozarjamo še enkrat zadruge, da pošljejo gori navedena dokumenta (zapisnik in sklep sodišča), da jim Zveza oskrbi potrdila fin. okrajnega ravnateljstva o prostosti od taks.

4. Pravico sopodpisovanja je Zvezino načelstvo podelilo v smislu § 41 Zvezinih pravil uradnemu ravnatelju g. dr. Basaj, kar se s tem vsem članicam daje na znanje.

5. Radi zelo pogostih nepravilnosti pri vlogah na okrožna (deželna) sodišča glede vpisov in izbrisov članov načelstva in glede sprememb pravil ponovno pozivljamo vse naše članice, naj zadevne vloge pošiljajo le potom Zadrुžne zveze, da jih poprej pregleda in morebitne pogoške ali sama popravi, ali vrne vlogo zadrugi z navodilom, kako jih je popraviti.

Blagovnim zadrugam. Kakor smo že v zadnji številki Narodnega Gospodarja poročali, se je s 15. aprilom zaključila zadrुžna šola v Ljubljani s končnim izpitom, katerega se je udeležilo 33 fantov iz vseh krajev

Slovenije. — Izmed 33 učencev je dobilo 9 prvi red z odliko, 20 prvi red, štirje pa drugi red radi premajhne predizobrazbe, vsled česar niso mogli slediti pouku. — Namen zadružne šole je preskrbeti strokovno izvežbane delavce za naše zadružništvo zlasti za naše blagovne zadruga. Knjigovodstvo je hrbtenica blagovnega zadružništva. Zadruga, ki nima urejenega knjigovodstva, ne more uspevati. Zato bi blagovnim zadrugam le priporočali, da sprejmejo v službo poštene in izvežbane fante, ki so dovršili zadružno šolo. Zadruga se lahko tozadevno obračajo za pojasnila na Zadružno zvezo.

Zadružna zveza in Gospodarska zveza sta skupno napravili spomenico na poljedelsko ministrstvo radi ustanovitve državne mlekarške šole v Sloveniji. Načelnik odeljenja za kooperacijo in agrarno politiko v poljedelskem ministrstvu gosp. dr. Velja Stojkovič je za ta načrt zelo zavzet in je upati, da bomo z njegovim prizadevanjem kmalu prišli do moderne mlekarške šole v Sloveniji, katera bo voditeljica mlekarškega pokreta in mlekarške industrije za celo državo.

Davek na poslovni promet izterjavajo davčni uradi celô od mlekarških zadrug. Dasi je to očitno v protislovju z določbo o davku na poslovni promet, vendar se davčni uradi pri tem sklicujejo na določbo pravilnika k temu zakonu. Ravno ta določba v pravilniku pa je nejasno redigirana, dočim je v zakonu čisto jasno povedano, da so kmetijske zadruga, v kolikor prodajajo lastne proizvode svojih članov, tega davka proste. Zadružna zveza je v imenu prizadetih mlekarških zadrug že pred devetimi meseci napravila pritožbo na generalno direkcije posrednih davkov, pa kljub ponovnim urgencam še danes ni prejela rešitve.

Neopravičeno grozi neko okrajno glavarstvo z globo hranilnici in posojilnici, ako nemudoma ne predloži izpoljenih formularjev o zadolženju kmečkih posestev. — Mi smo v Narodnem Gospodarju št. 12 za l.

1923 na strani 90 pojasnili, da je dobro in v interesu evidence o zadolženosti kmečkih posestev, ako hranilnice in posojilnice redno pošiljajo podatke o zadolževanju oblastim. Protizakonito pa je, ako glavarstvo grozi z globo posojilnici, ki takih podatkov ne bi pošiljala. Kazen more glavarstvo izreči le, v kolikor jo zakon določa. Ravno glede izpolnitve formularjev o zadolženju kmečkih posestev pa je odvisno le od dobre volje hranilnice in posojilnice, ali jih izpolni ali ne.

Sestanek gorenjskega pasemskega okrožja se je vršil v nedeljo 4. maja v društvenem domu v Kranju. Kljub izredno slabemu vremenu se je sestanka udeležilo lepo število živinorejcev in so bili poleg zastopnikov živinorejskih zadrug navzoči tudi predstavitelji oblasti in zadružnih zvez. Oddelek za kmetijstvo je zastopal g. mlekarški instruktor A. Pevec, komisijo za agrarne operacije g. svetnik prezelj, Kmetijsko družbo g. svetnik Rohrman, Gospodarsko zvezo g. instruktor Krištof in Zadružno zvezo g. dr. Basaj.

Predsednik okrožja g. F. Borc je pozdravil navzoče zastopnike in v kratkih besedah očrtal pomen takih zadružnih sestankov. Sledili so referati in sicer g. Krištofa: O rodovniku, g. dr. Basaja: O delu živinorejskih zadrug in g. A. Cvenkel: O potrebi in pomenu pašništva za vzrejo plemenske živine. G. ekonom okrajnega glavarstva v Radovljici Šuštič je podal poročilo, kako so se izkazali občinski živinorejski odseki, ki so združeni pod vodstvom dveh okrajnih živinorejskih odborov v Radovljici in Kranjski gori. Posrečilo se je zbrati za svrhe živinoreje, zlasti za preskrbo bikov in mrjascev 93.000 Din, tako, da so se ustanovile številne postaje za biko in mrjasec in so se le-ti na temelju pogodb prepuščali rejcem lahko brezplačno.

— Po referatih se je razvila živahna debata zlasti o razmerju živinorejskih zadrug in občinskih živinorejskih odsekov, pri čemer se je, soglasno priznalo, da je gotovo višja stopnja živinorejske organizacije živinorejska za-

druga. Seveda pa se moramo, kjer ni nič drugega, zadovoljiti tudi z živinorejskimi odseki, ki se brigajo vsaj za nabavo bikov in mrjascev. Tudi o pašništvu se je vršila stvarna debata; pri kateri so navzoči živinorejci opozarjali na težave, da bi povsod za plemensko živino oskrbeli pašo.

Ljudska posojilnica v Ljubljani izkazuje v bilanci od 31. decembra 1923 D. 36,230.403.— hranilnih vlog in Din. 3.705.285.— posojil na vknjižbo in poroštvo ter Din. 28,537.326.— posojil v tekočem računu. Rezerve izkazuje bilanca Din. 249.326.— čistega dobička pa Din. 397.984.—. Promet v l. 1923 je znašal nad Din. 495.000.000. Koncem leta je zadruga štela 2855 zadrušnikov z Din. 86.125 deležnega kapitala.

Spodnještajerska ljudska posojilnica v Mariboru izkazuje v bilanci od 31. decembra 1923 7,895.731.— Din. hranilnih vlog, in Din. 4.551.561.— posojil ter Din. 3.010.619 posojil v tekočem računu. Rezervni zaklad znaša 116.161 Din. Čistega dobička izkazuje bilanca Din. 58.938.—. Promet v l. 1923 je znašal nad Din. 63.000.000. Koncem leta je zadruga štela 1134 članov z deleži Din. 2505.—.

Ljudska posojilnica v Celju izkazuje v bilanci od 31. decembra 1923 Din. 14,095.413.— hranilnih vlog in Din. 10,607.429.— posojil, od tega je bilo posojil na hipoteko Din. 2,309.212, posojil na menice Din. 2,688.347.— in posojil na tekočem računu Din. 5,915.870.—. Rezervni zaklad znaša po bilanci Din. 63.702.—. Čistega dobička izkazuje bilanca Din. 67.122.—. Promet v l. 1923 je presegel Din. 100.000.000. Koncem leta 1923 je posojilnica štela 1592 članov s 1715 deleži.

Zadružna gospodarska banka je imela 23. aprila t. l. četrti redni občni zbor. Bilanca za 31. december 1923 izkazuje 12,000.000 Din. delniške glavnice, 23,128.446 Din. hranilnih vlog (na knjižice) in 117,757.866 Din. upnikov (vlog v tekočem računu). Rezervni zaklad znaša 2,820.067 Din. in pokojninski zaklad 227.699.— Din. Med aktivi izkazuje po-

leg blagajne in valut za Din. 1,807.137.— menice in za Din. 7,095.640 vrednostnih papirjev. Dolžniki so dolgovali Din. 138,956.768.—. Nepremični inventar je v bilanci z D. 5,176.000, premični z Din. 1,327.026. Banka je izkazala Din. 1,939.990.— čistega dobička, iz katerega se po sklepu občnega zbora izplača delničarjem 12 % dividenda od nominale t. j. za delnico 12 Din.

Stanje zadružništva v Čehoslovaški. Po statističnih podatkih državnega statističnega urada je bilo 31. decembra 1923 na Češko-slovaškem 14.942 zadrug in sicer: na Češkem 8045, na Moravskem 3656, na Šleskem 673, na Slovaškem 2386 in v Karpatski Rusiji 282.—. Največje število od teh so kreditne zadruge, ki jih je v celi republiki 5852 in sicer 4385 rajfajzenovk (kampeliček) in 1476 šulcedeličevk. — Kreditne zadruge rajfajzenovke sistema so večinoma po deželi in celo 200 šulcedeličevk ima večino svojega članstva med kmečkim ljudstvom, tako da lahko računamo, da od 5852 kreditnih zadrug 4600 pripada kmetijskemu zadružništvu. — K temu je še 3479 drugih kmetijskih zadrug: v prvi vrsti nabavnih in prodajnih zadrug, strojnih zadrug itd. Na Slovaškem pa je tudi veliko število kmečkih konsumnih društev. Okroglo računajo, da pripada 8500 zadrug t. j. 75 % celokupnega števila zadrug kmetijskemu zadružništvu.

Delavskih konsumnih društev štejejo 2261, obrtnih zadrug 1825 in stavbinskih zadrug 1326.

Novo hranilnice in posojilnice opozarjamo na A. Mrkunovo knjigo »Hranilnice in posojilnice«, ki daje ne le poljudno razlago ustroja zadruge, ampak tudi kratko in jasno navedila za poslovanje in zlasti za knjigovodstvo posojilnic. Posebno za člane načelstva in nadzorstva je knjižica neobhoden priročnik in bi morala vsaka posojilnica imeti knjižico stalno v svojih poslovnih prostorih. — Naroča se pri Zadružni zvezi v Ljubljani.

Antologija zadružništva, ki jo je sestavil

prof. dr. V. Totomijanec, smo ob priliki že omenjali. Je to lepo delo, v katerem so zbrane zares cvetke iz ne ravno bogate zadružne literature. Predgovor k francoski izdaji antologije je napisal najbolj znani iz živečih zadrugarjev prof. Charles Gide (Žid), zaključno poglavje pa je napisal Werner Sombart, največji iz živečih na polju sociologije in narodne ekonomije. — Prof. Gide v svojem predgovoru kratko omenja, da je ravno prof. Totomijane najbolj poklican, da sestavi dobro zadružno antologijo. »Kot Rus — in kar v tem pogledu še več znači — kot Armeneec — je poliglot že po naravi. Kot vodja ruskega zadružnega gibanja je bil tekom 20 let navzoč pri vseh zadružnih kongresih in čisto sem vsled tega imel zadovoljstvo, da sva se srečala in se razgovorila. Ima tudi stik z zastopniki zadružništva vseh dežel. Poleg tega mu je usoda — dobro ali slabo — prisodila vlogo potujočega profesorja za zadružništvo v Evropi, s početka radi njegovega veselja za nomadsko življenje, pozneje po ruski revoluciji pa vsled žalostnega prognanstva. Pri svojih potovanjih iz Moskve v Tiflis, iz Berna v Rim, iz Pariza v London je bil ponovno prisiljen, da je tu in tam ostavil svoje knjige in papirje. Toda začenjal je vedno znova in je postal več kot profesor, postal je vsled svoje oslepelosti, opirajoč se le še na svojo hčer, svojo zvesto Antigono, pevec mednarodnega zadružnega gibanja.«

Priprave za mednarodno razstavo zadružništva in socialnih del v Gandu (Belgija), ki se bo vršila od 15. junija do 15. septembra, so v polnem razmahu. — Pripravljalni odbor izdaja razstavno glasilo, ki je pisano v štirih jezikih in prinaša kratka, a izčrpana poročila o stanju zadružništva in o zadružnem gibanju iz vseh držav sveta. V aprilu je izšla že 11. številka tega lista z zelo zanimivim zgodovinskim pregledom o ruskem zadružništvu. — Z razstavo zadružništva bodo združili tudi umetniško razstavo. — Mesto je eno najlepših belgijskih mest.

Cent (Gand) v Belgiji, mesto mogočnih umetniških spomenikov, mesto zgodovinskih samostanov in cvetja ter mesto Maeterlincka, bodo letos obiskali tisoči in tisoči zadrugarjev vseh dežel in narodov, ker se tam vrši v času od 15. junija do 15. septembra mednarodna razstava zadružništva in socialnih del. Poskrbljeno pa bo na tej razstavi tudi za umetniško uživanje. Umetnost v vseh svojih oblikah: kiparska, slikarska, glasbena, pevska, sportna itd. se bo potrudila, povišati vzgojni vpliv razstave in pritegniti pod svoj vpliv duševno in manuelno delavstvo sveta.

Čisti prihranek. Glavni Zadružni Savez v Beogradu je razposlal zadružnim zvezam okrožnico, v kateri opozarja, naj se v računskih zaključkih (bilanci in računu izgube in dobička) stavi »čisti prihranek« (ušteda), ne pa »čisti dobiček«, češ da je to potrebno radi davčnih oblasti. Mogoče, da bi se davčne oblasti v Srbiji dale s tem potolažiti, da čisti prihranek ne podleži obdavčenju, pri naših davčnih oblastih pa o tem zelo dvomimo. Kajti skušnja je pokazala, da se celô proti jasnim predpisom zakona zahtevajo davki od zadrug n. pr. davek na poslovni promet od mlekarških zadrug, to pa le radi tega, ker je pravilnik k temu zakonu nekoliko nejasno stiliziran.

O ruskem zadružništvu podaja glasnik mednarodne izložbe zadružništva in socialnih del v Gentu v 11. številki od meseca aprila t. l. kratko, a zelo pregledno poročilo od postanka preko prve revolucije, preko februarске revolucije 1917 in preko vseh boljševisističnih dekretov do danes. Kot zadnji za razvoj zadružništva izredno ugodni akt je dekret sovjetske vlade od 28. decembra 1923, s katerim je dana vsakomur popolna svoboda biti član ene ali druge zadruge, pristopati k zadrugam in odstopati. Prej so se zadruge smatrale več ali manj kot del državnega upravnega aparata in so bile kot take podrejene komisarijatu za narodno gospodarstvo (komnarhoz). S tem dekretom nehá

državna kuratela in začenja živahna reorganizacija ruskega združništva, ki jo pozdravljajo ne le ruski zadrugarji, temveč cel svet. —

Domoljub prinaša v 17. številki od 23. aprila članek »Zakaj moramo v konsumno za-

drugo«. Ker članek navaja stvarne razloge, zakaj se bolj izplača kupovati pri konsumnih zadrugah in ker lepo oriše tudi vzgojno delo konsumnih društev, ga vsem zadrugarjem priporočamo, da ga čitajo.

◎ ◎ ◎ ◎ ◎ GOSPODARSTVO. ◎ ◎ ◎ ◎ ◎

Vloge še rastejo. Finančna politika sedanjega ministra, ki je znal našo valuto dvigniti in jo zna tudi držati, je vrnila ljudem zopet zaupanje v naš denar. Bolj kot dobre obresti, ki jih dobiva danes vsak varčevalec za svojo vlogo, pa vspodbuja male ljudi k varčevanju dviganje vrednosti našega denarja, kakor jih je prej od varčevanja odvrčalo padanje vrednosti denarja. Z dviganjem vrednosti denarja naložba varčevalcu brez sodelovanja v notranji vrednosti raste in je n. pr. v zlatu preračunano v enem letu zrasla za 100 %.

Jugoslovanska finančna politika. Prager-Presse je 27. aprila izdala posebno jugoslovansko številko, v kateri je objavila tudi članek sedanjega finančnega ministra dr. M. Stojadinovića o finančni politiki Jugoslavije. V kratkem se lahko poda vsebina tega članka in bistvo naše finančne politike s tremi besedami: a) vravnateženje državnega proračuna, b) znižanje obtoka bankovcev, c) aktivna trgovska bilanca. — Finančni minister je oba proračuna za l. 1923/24 ter za l. 1924/25 spravil v ravnatežje, kar za posamezne mesece z navajanjem števil dokazuje. Istotako ugotavlja, da obtok bankovcev od 8. oktobra 1923, ko je dosegel najvišjo točko, stalno čeprav malo pada. 8. oktobra je bilo v obtoku 6.000.699.000 Din. V šestih mesecih pa se je obtok bankovcev znižal tako, da je 8. aprila 1924 znašal 5.656.132.120 Din. Tudi trgovska bilanca je za l. 1923 vravnatežena, tako da vrednost izvoza pokriva uvoz. — Posledica te politike je bila, da je od l.

1923 do januarja 1924 dinar na curiški borzi zrastel od 5.40 na 7.10 in da so tudi oblige Blairovega posojila zrastle od 54 na 76.

Bistvo varčevanja so bili prej »krajcarji«, danes so dinarji. Da je bistvo varčevanja v malem, toda rednem in vztrajnem zbiranju, to naše ljudstvo dobro ve in je tudi dobro izrazilo v pregovorih: »Če krajcarja ni, tudi goldinarja ni,« ali: »Zrno do zrna pogača, kamen do kamna palača«.

Iz finančnega zakona za l. 1924/25 moramo navesti določbo, da se obresti hranilnih vlog in tekočih računov, katere ne presegajo na leto **zneska Din. 5000**, izza dne 1. aprila 1924 oproščajo rentnine, avtonomnih doklad in invalidskega davka (čl. 159). Dosedaj so bile invalidskega davka proste vloge, katerih obresti ne presegajo 100 Din. Od 1. aprila 1924 so s finančnim zakonom oproščene vloge, katerih obresti ne presegajo 5000 Din. Težko se bo našla pri naših hranilnicah in posojilnicah kaka vloga, ki bi bila od sedaj naprej še podvržena plačevanju invalidskega davka in rentnine. — Davčne zamudne obresti se izza dne 1. aprila 1924 povišujejo od 6 na 8 % (čl. 161). — Minimum za osebno dohodnino pa je zvišan od 2500 na 5000 Din. — Člen fin. zak. za l. 1922/23 glede proširitve čl. 95, 96 in 98 srb. zadr. zak. je ostal tudi v obeh sledečih finančnih zakonih za l. 1923/24 in 1924/25, samo da je dobil drugo številko. — Kuluk je odpravljen.

Sedanje stanje mlekarstva in maslarstva v Čehoslovaški republiki. V l. 1923 je Čehoslovaška republika uvozila za 878.000.000 K.

č. maščob. Približno 80 % od tega odpada na uvoženo maslo. — Ker se je maslo kmečkega proizvodstva plačevalo le po 14 do 16 Kč za kilogram, so naravno kmetije izdelavo masla zelo opustili. Istočasno pa je bila cena masla, izdelanega v zadružnih mlekarnah, po 25 do 27 Kč za kilogram in je uvoženo dansko maslo prekoračilo celo 30 Kč za kilogram. Iz tega je vidno, da je Čehoslovaška republika uvažala take množine masla le radi tega, ker je organizacija zbiranja in predelave mleka in trdna organizacija izdelave enotnega blaga in njega prodaje pomanjkljiva, ker torej v prvi vrsti manjka dobre zadružne organizacije mlekarstva in maslarstva.

Češki listi ugotavljajo, da je število molzne živine popolnoma zadostno, da bi pri pravilnem in zadostnem krmljenju domače mlekarstvo in maslarstvo popolnoma krilo povpraševanje. Toda ker je bila cena kmečkega masla tako nizka, se gospodarjenje na mleko in maslo kmetu ni več izplačalo in je vsled tega propadalo.

Tudi pri nas lahko konstatiramo pomanjkljivost organizacije mlekarstva in maslarstva in smo še zelo daleč od tega, kar smo že imeli pred vojno. Predvsem se čuti, da pomanjkuje zadružnih mlekarn, ki bi izdelovale prvovrstni sir in prvovrstno maslo, godna tudi za izvoz. Temu vzrok pa je zopet pomanjkanje strokovno izvežbanih sirarjev in maslarjev radi tega, ker ni mlekarske šole, kakor smo jo imeli že pred vojno.

Povišanje obrestne mere se je zvršilo v Čehoslovaški republiki ponovno zopet v marcu tega leta. Obrestno politiko vodi tam državni bankovni urad, po katerem se potem ravnajo vse banke in vsi denarni zavodi. Ker se je to povišanje ponovno zgodilo in sicer že v l. 1923 dvakrat, na kar se je v februarju 1924

obrestna mera za pol procenta znižala, v marcu 1924 pa zopet za en procent zvišala, se z ozirom na nestalnost pritožuje neki zadrugar v »poljedelskem zadružnem listu« in navaja zanimive razloge proti temu menjavanju: »Predvsem je treba povdariti, da je najvažnejša naloga obrestne politike pri ljudskih denarnih zavodih zahteva, da je obrestna mera za vloge in posojila kolikor mogoče stalna, da ne bi se tako pogosto in silno menjala kot obrestna politika bank. Pri slednjih je klijentela iz trgovskih in obrtnih krogov, ki imajo veliko večjo možnost tem spremembam se prilagoditi. Visoke obresti za vloge imajo neizogibno za posledico visoke obresti za posojila. Prepričani smo, da bodo celo dobro situirana trgovska in obrtna podjetja imele vsled novega zvišanja obrestne mere za posojila bank težke skrbi. Cela vrsta malih dolžnikov iz ljudskih vrst ne prenese tako naglega zvišanja obrestne mere za posojila, zlasti pa naše poljedelstvo ne more delati z dragim kreditom. Ravno glede posojil pa se delokrog naših poljedelskih denarnih zavodov vsestransko širi. Agrarna reforma stavi vedno nove zahteve. Iz tega izvira nujna potreba, da bi ljudski denarni zavodi, torej tudi kampeličke bili pri menjavanju svoje obrestne mere karnajbolj previdni in vzdržljivi. In v resnici so na posvetovanju ljudskih denarnih zavodov zastopniki enodušno sklenili, da se obrestna mera ne menja, temveč da se nekaj časa počaka, kako se bodo razmere na denarnem trgu spremenile. Ni izključeno, da napetost zopet poneha in bo vsled tega obrestna mera za vloge zopet šla navzdol«. — Pripomniti pa moramo, da je srednja mera za posojila pri čeških rajfajzenovkah (kampeličkih) še danes 5—6 % procentov, dočim so te zadruge pri nas prišle do 8 %, celo 10 %.

Občni zbor Kmetijske nabavne in prodajne zadruge v St. Petru pri Novem mestu, r. z. z o. z., se bo vršil dne 25. maja 1924, ob 7. uri v Katoliškem domu. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev rač. zaključka za l. 1923. 3. Sklepanje o razdružitvi zadruge. 4. Slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice na Rovih, r. z. z n. z., se bo vršil dne 29. maja 1924, ob 7. uri zjutraj v društveni dvorani na Rovih. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev rač. zaključka za l. 1923. 3. Volitev načelstva in nadzorstva. 4. Prememba pravil. 5. Poročilo o reviziji. 6. Slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Hajdini pri Ptuj, r. z. z n. z., se bo vršil dne 15. junija 1924, ob 2. uri pop. v prostorih posojilnice. 1. Čitanje zapisnika o zadnjem obnem zboru. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Odobritev rač. zaključka za l. 1923. 4. Volitev enega člana v nadzorstvo. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Strojne zadruge v Hajdini pri Ptuj, r. z. z o. z., se bo vršil dne 15. junija 1924, ob 3. uri pop. v prostorih posojilnice. 1. Čitanje zapisnika o zadnjem obnem zboru. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Odobritev rač. zaključka za l. 1923. 4. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Kmetijskega društva v Sv. Vidu nad Cerknico, r. z. z o. z., se bo vršil dne 29. maja 1924, ob pol 8. uri zjutraj v ljudski šoli. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobrenje rač. zaključka za l. 1923. 3. Volitev a) nadzorstva, b) dopolnilna volitev načelstva. 4. Slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice pri Sv. Petru niže Maribora, r. z. z n. z., se vrši dne 27. maja 1924 po večernicah v zadrugi prostorih. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev rač. zaključka za l. 1923. 3. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 4. Slučajnosti.

Občni zbor Ljudske hranilnice in posojilnice v Mirni peč, r. z. z n. z., se bo vršil dne 25. maja 1924, po jutranji službi božji ob pol 8. uri v posojilničnih prostorih. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev rač. zaključka za l. 1923. 3. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 4. Slučajnosti.

Občni zbor Živorojske zadruge v Strugah, r. z. z o. z., se bo vršil dne 29. maja 1924, ob 3. uri pop. v posojilničnih prostorih v Strugah. 1. Čitanje zapisnika o zadnjem obnem zboru. 2. Čitanje revizijskega poročila. 3. Poročilo načelstva in nadzorstva. 4. Odobritev rač. zaključka za l. 1923. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Kmet. in konsumnega društva v Šmarju pri Jelšah, r. z. z o. z., se bo vršil dne 25. maja 1924, ob 3. uri pop. v prostoru g. Ivana Habjan. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Potrjenje rač. zaključka za l. 1923. 3. Slučajnosti. 4. Letni račun in bilanca sta 1. junija tl. dalje razpoložena zadruginikom v pogled.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Lukovici, se bo vršil v društvenih prostorih dne 29. maja 1924, ob 3. uri pop. 1. Čitanje zapisnika o zadnjem obnem zboru. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Potrjenje rač. zaključka za l. 1923. 4. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Kmetijske nabavne in prodajne zadruge na Polzeli, r. z. z o. z., se bo vršil dne 29. maja 1924, ob 8. uri zjutraj v šoli. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev rač. zaključka za l. 1923. 3. Volitev nadzorstva. 4. Slučajnosti.

Občni zbor hranilnice in posojilnice v Bočni, r. z. z n. z., se bo vršil dne 25. maja 1924, ob 10. uri v društvenih prostorih. 1. Poročilo načelstva. 2. Odobrenje rač. zaključka za l. 1923. 3. Volitev nadzorstva. 4. Slučajnosti.

Občni zbor Mlekarske in sirarske zadruge Iogaške, r. z. z o. z., se bo vršil v četrtek dne 29. maja t. l. ob 3. uri pop. v Društvenem domu v Dol. Logatcu. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev rač. zaključka za l. 1923. 3. Volitev (nadomestna) a) načelstva, b) nadzorstva. 4. Slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice pri Veliki Nedelji, r. z. z n. z., se bo vršil dne 29. maja 1924, ob 3. uri pop. v hranilničnih prostorih. 1. Čitanje zapisnika o zadnjem obnem zboru. 2. Čitanje revizijskega poročila. 3. Poročilo načelstva in nadzorstva. 4. Potrjenje rač. zaključka za l. 1923. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Lesne zadruge v Radečah pri Zidanem mostu, r. z. z o. z., se bo vršil v nedeljo dne 1. junija 1924, ob 1. uri pop. v občinski pisarni v Radečah. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev računskega zaključka za l. 1923. 3. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 4. Čitanje revizijskega poročila. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Gospodarske zadruge na Češnjici, r. z. z o. z., se bo vršil dne 9. junija 1924, ob pol 4. uri pop. 1. Čitanje zapisnika o zadnjem obnem zboru. 2. Poročilo a) načelstva, b) nadzorstva. 3. Potrjenje rač. zaključka za l. 1923. 4. Čitanje revizijskega poročila. 5. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 6. Slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Blagovici, r. z. z n. z., se bo vršil dne 25. maja 1924, ob 3. uri pop. v društvenem domu. 1. Poročilo načelstva. 2. Odobritev rač. zaključka za l. 1923. 3. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 4. Slučajnosti.

Občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice v Bučah, r. z. z n. z., se bo vršil dne 25. maja 1924, ob pol 8. uri zjutraj v župnišču v uradni sobi. 1. Poročilo načelstva. 2. Odobritev rač. zaključka za l. 1923. 3. Čitanje revizijskega poročila. 4. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 5. Sprememba pravil. 6. Slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Toplicah, r. z. z n. z., se bo vršil dne 25. maja 1924, ob pol 8. uri zjutraj v uradnih prostorih. 1. Potrjenje letnega računa za l. 1923. 2. Sprememba pravil. 3. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 4. Čitanje revizijskega poročila. 5. Slučajnosti. Razgovor o razdružbi zadruge.

Občni zbor Posojilnice v Žužembarku, r. z. z n. z., se bo vršil v soboto dne 24. maja 1924, ob 2. uri pop. v zadrugi pisarni. 1. Rešitev eventualnih pritožb članstva. 2. Poročilo a) načelstva, b) nadzorstva. 3. Odobritev rač. zaključka za l. 1921 in 1922. 4. Čitanje revizijskega poročila. 5. Volitev načelstva. 6. Volitev nadzorstva. 7. Prememba pravil. 8. Slučajnosti.

Občni zbor Okrajne posojilnice v Radečah, r. z. z n. z., se bo vršil dne 25. maja 1924, ob 4. uri pop. v posojilniških prostorih. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobrenje rač. zaključka za l. 1923. 3. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 4. Odobrenje najnih treh zapisnikov o občinih zborih. 5. Čitanje revizijskega poročila. 6. Slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Cirkovcah, r. z. z n. z., se bo vršil dne 29. maja 1924, ob 3. uri pop. v posojilničnem prostoru. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev rač. zaključka za l. 1923. 3. Čitanje zapisnika o zadnjem obnem zboru. 4. Čitanje revizijskega poročila. 5. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 6. Slučajnosti.

Občni zbor Sodarske zadruge za selško dolino na Češnjici, r. z. z o. z., se bo vršil dne 10. junija 1924, ob 9. uri dop. v zadrugi prostorih. 1. Čitanje zapisnika o zadnjem obnem zboru. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Potrjenje rač. zaključka za l. 1923. 4. Volitev nadzorstva. 5. Čitanje revizijskega poročila. 6. Slučajnosti.

Občni zbor Kmetijske nabavne in prodajne zadruge, r. z. z o. z. v Radovljici, se bo vršil dne 15. junija 1924, ob 3. pop. v združnih prostorih. 1. Čitanje zapisnika o zadnjem obč. zboru. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Odobrenje rač. zaključka za l. 1923. 4. Volitev nadzorstva. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Gospodarskega društva na Vrhniki, r. z. z o. z., se bo vršil v ponedeljek, dne 9. junija 1924, ob pol 8. uri zjutraj v hiši Gospodarskega društva. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Potrjenje rač. zaključka za l. 1923. 3. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 4. Prememba pravil. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Strojne zadruge v Cirkovcah, r. z. z o. z., se bo vršil dne 29. maja 1924, ob pol 4. uri pop. v posojilničnem prostoru. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev rač. zaključka za l. 1923. 3. Čitanje zapisnika o zadnjem obč. zboru. 4. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Lesne obrtne zadruge v Mozirju, r. z. z o. z., se bo vršil dne 29. maja 1924, ob pol 10. uri dop. v prostorih Kmečke hranilnice in posojilnice v Mozirju. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Potrjenje rač. zaključka za l. 1923. 3. Volitev nadzorstva. 4. Slučajnosti.

Občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice v Mozirju, r. z. z n. z., se bo vršil dne 29. maja 1924, ob 8. uri zjutraj v prostorih izobraževalnega društva v Mo-

zirju. 1. Poročilo a) načelstva, b) nadzorstva. 2. Potrjenje rač. zaključka za l. 1923. 3. Predavanje o združništvu. 4. Slučajnosti.

Občni zbor Kmetijske nabavne in prodajne zadruge v Gor. Straži, p. Straža r. z. z o. z., se bo vršil dne 12. junija 1924, ob 10. uri dopoldne v Zadruguem domu. 1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Potrjenje rač. zaključka za l. 1923. 4. Volitev nadzorstva. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Vavtvasi, r. z. z n. z., se bo vršil dne 29. maja 1924, ob 7. uri zjutraj. 1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. Poročilo a) načelstva, b) nadzorstva. 3. Odobritev rač. zaključka za l. 1923. 4. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Dobovi, r. z. z n. z., se bo vršil dne 1. junija 1924, ob 3. uri pop. v posojilničnem prostoru. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobrenje rač. zaključka za l. 1923. 3. Sprememba pravil. 4. Slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Loškem potoku, r. z. z n. z., se bo vršil dne 25. maja 1924, ob 4. uri pop. v župnišču v Loškem potoku. 1. Čitanje zapisnika lanskega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva. 3. Poročilo nadzorstva. 4. Odobritev rač. zaključka za l. 1923. 5. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 6. Slučajnosti.

GOSPODARSKA ZVEZA

notira sledeče brezobvezne cene:

GNOJILA:

Kalijeva sol 42% po	Din. 150.— za 100 kg
Kostni superfosfat z 18%—20% v vodi raztopne fosforove kisline, z vrečami po	190.— „ 100 „
Rudninski superfosfat s ca 16% v vodi raztopne fosfor. kisline (vreče a 100 kg) po	120.— „ 100 „
Tomaževa žilindra 18% po	170.— „ 100 „
Cement po	80.— „ 100 „

Cene veljajo pri odjemu originalnih vreč, pri vagonskih pošiljtvah se prednje cene razumejo fko vsaka postaja v Slovenijo.

KRMILA:

Lanene tropine po Din 4:50 za kg. Vreče po 50 kg.
Orehove tropine, vsebujoče 42% beljakovin in maščobe po Din 3:50 za kg z vrečami. Vreče po 75 kg.
Klajno apno po Din. 4:50, pri manjšem odjemu Din. 6.—.

VINOGRADNIŠKE IN KMETIJSKE POTREBŠČINE:

Drevesne škropilnice bakrene po	Din. €00.—
Modra galica po Din. 9:50 za kg, pri manjšem odjemu	kg 11.—
Žveplo, dvojno rafinirano	kg „ 3:75
Trierje (žitne čistilnike) tvrdke Heid, znamka IA po	3.500.—
Trierje (žitne čistilnike) tvrdke Heid, znamka IB po	3.000.—
Mlatilnice na ročni in gepeljni pogon po	4.000.—
Mlatilnice na gepeljni pogon s siti in tresali po	6.500.—
Gepeljni na 36 obratov po	4.500.—
Gepeljni na 24 obratov po	4.500.—
Slamozelnice na motor po	5.600.—
Okopalniki	1.000.—

Poleg tega so na razpolago vsakovrstni poljedelski stroji, kakor:

čistilniki (pajtelni), plugi, brane poljedelske, brane travniške, brzoparilniki, gnojnične sesalke, vodne sesalke, gumlj. trakovi za trte, brusil za kose, kose itd.